

Studiegids

A- en B- cursus

2017 – 2018

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Waarom deze gids?	2
Naam, grondslag en doel van de stichting.....	2
Overzicht cursusgeld en cursusjaar 2017-2018	3
Leiding en ondersteunend personeel	4
Diversen	5
Adressenlijst docenten A-, B- en C-cursussen	7
Algemene studieaanwijzingen	10
Het vak Dogmatiek	12
Het vak Bijbelkunde	13
Het vak Kerkgeschiedenis	15
Het vak Ethiek	16
Het vak Bijbelse aardrijkskunde en oudheidkunde / Sekten en stromingen (B/S)	18
Het vak Kerkelijke Oriëntatie / Apologetiek (KO/AP)	20
Ter informatie: welke cursussen biedt de CGO eigenlijk allemaal aan?	22

Waarom deze gids?

Bestuur en docenten hechten veel waarde aan goede informatie en begeleiding bij uw studie. Vandaar dat besloten is een eenvoudige studiegids samen te stellen, waar de meeste gegevens over onze A- en B- cursus in staan. Tevens willen we trachten een handreiking te doen om de studiemethode te verbeteren.

Elk vak wordt door een van de docenten besproken en hier en daar vindt u tips die van belang kunnen zijn bij de bestudering van de verschillende onderdelen.

Verder staan er ook veel gegevens in die in de loop van het cursusjaar van belang kunnen zijn voor docent en cursist.

Naam, grondslag en doel van de stichting

De Stichting Godsdienstonderwijs draagt statutair de naam: 'Stichting Cursus Godsdienstonderwijs, uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten'.

De Stichting heeft als grondslag: 'de Heilige Schrift, als het onfeilbaar Woord van God en aanvaardt als daarop gegrond de Drie Formulieren van Enigheid, vastgesteld in de Nationale Synode, gehouden te Dordrecht in de jaren 1618-1619'.

De Cursus Godsdienstonderwijs heeft ten doel: 'de bestudering van de leer der waarheid naar Schrift en belijdenis, door middel van onderwijs, waaronder mede begrepen het instandhouden van een of meer HBO-opleidingen theologie.'

Ook cursisten van andere kerken, die de grondslag onderschrijven, zijn hartelijk welkom!

Overzicht cursusgelden cursusjaar 2017-2018

Cursusgeld

- A- en B-cursus € 240,-
- een cursist die student is op een MBO- en HBO-opleiding of universiteit en geen inkomen heeft, betaalt voor de A- en B-cursus: € 190,-
- een echtpaar, dat samen de CGO volgt en één gezamenlijk inkomen heeft, betaalt per persoon € 190,-

Daarnaast wordt door het Kerkelijk Bureau een reader voor het vak Kerkelijke Oriëntatie in rekening gebracht. Deze reader wordt in de les uitgedeeld.

Vroegtijdig stoppen

Cursisten die afhaken vóór 1 oktober, betalen € 75,-.

Als u vóór 31 december stopt met de studie, bent u de helft van het cursusgeld verschuldigd.

Wie na deze datum ophoudt met de studie, is voor dat jaar het gehele bedrag verschuldigd.

Meld vroegtijdig stoppen bij de secretaresse (secretariaat@cgo.nu)!

Vragen over cursusgeld

Eventuele vragen over cursusgeld kunt u stellen aan de directeur, dhr. J.H. Mauritz, tel. 0348 - 40 19 78; e-mail: jh.mauritz@cgo.nu.

Leiding en ondersteunend personeel

Directeur

J.H. Mauritz
De Hild 40
3471 EZ Kamerik
Tel. 0348 – 40 19 78
E-mail: jh.mauritz@cgo.nu

Secretaresse

Mw. J.C.M. Romijn - van Dijk
Klaproos 70
4421 ML Kapelle
Tel. 0113 – 34 23 56
E-mail: secretariaat@cgo.nu

Verwerking cursusgelden

Kerkelijk Bureau,
dhr. R.W. Lokker, administrateur
Houttuinlaan 7
3447 GM Woerden
E-mail: rw.lokker@cgg.nl

Secretaris bestuur CGO

Dhr. B. Agteresch
Kortenaerstraat 18
2901 AN Capelle a/d IJssel
Tel. 010 – 450 00 14

Diversen

Taken van de contactdocenten

In de zes cursusplaatsen functioneren de volgende contactdocenten:

Amersfoort	: dhr. H. van Dam
Dordrecht	: dhr. B.S. van Groningen
Goes	: dhr. J. van Mourik
Gouda	: dhr. H.M. Lobbezoo
Rijssen	: dhr. J. Haazebroek
Zwolle	: dhr. G. Roos

De taak van de contactdocent is de administratieve zaken in de betreffende cursusplaatsen te coördineren. De cursisten kunnen met hun praktische vragen bij hem terecht. Dit geldt met name de A1-cursisten, die hij bij de aanvang van de cursus de benodigde voorlichting geeft.

Bij de introductie zal ook aandacht gegeven worden aan het onderling contact. Voor cursisten die enkele jaren met elkaar optrekken, is het prettig dat zij van hun groepsleden weten wie zij zijn en wat zij in het dagelijks leven doen.

Elke klas heeft een groepsleid(st)er. Het is zijn/haar taak onder meer om elke lesdag c.q. -avond de presentielijst in de klas te laten circuleren. In overleg met de contactdocent dient hij/zij aandacht te schenken aan cursisten, die geruime tijd de lessen niet meer bezocht hebben. De contactdocent brengt regelmatig rapport uit aan de directeur.

Taken van de groepsleiders

1. De groepsleider houdt regelmatig contact met de contactdocent.
Eventuele vragen of voorstellen in een groep komen via de groepsleider bij de contactdocent of bij een betreffende vakdocent.
2. Bij de start van het seizoen wordt een foto-overzicht (met namen) gemaakt van de cursisten. De opzet kan afgestemd worden met de contactdocent.
3. De groepsleider houdt per cursusavond/-morgen de presentielijst bij. Deze presentielijst wordt via de contactdocent ter beschikking gesteld. Bij afwezigheid neemt een 'reserve-groepsleider' de taak over.
Aan het einde van elk semester geeft de groepsleider een kopie van de presentielijst aan de contactdocent.
In overleg met de contactdocent worden langdurige absents (twee of drie keer) benaderd met de vraag waarom zij niet meer komen.
4. De groepsleider stelt een rooster op welke cursist op een cursusavond/-morgen aantekeningen maakt en kopieert voor de afwezige cursisten, zodat de absents toch in bezit komen van de aantekeningen.
5. De groepsleider bevordert het onderlinge medeleven in blijde en droevige gebeurtenissen in het leven van cursisten.
Hiervan maken zij ook melding bij de contactdocent, zodat ook de docenten van hun medeleven blij kunnen geven.
6. De groepsleider maakt een telefoonlijst en / of e-maillijst om bijzonderheden door te kunnen geven.

Inhaaltentamens

Wie zich aanmeldt voor een inhaaltentamen, dient ook te komen. Als u bij nader inzien toch niet aanwezig kunt zijn, moet u zich in ieder geval afmelden bij de contactdocent.

Extreme weersomstandigheden

Wanneer er sprake is van extreme weersomstandigheden, zal de cursusleiding overleg hebben met de contactdocenten en een besluit nemen over het al dan niet doorgaan van de cursusavond of –morgen. Cursisten worden per email of telefonisch op de hoogte gesteld.

Persoonlijke eigendommen

Bij de meeste locaties is geen toezicht op het parkeerterrein.

Het is daarom aan te bevelen geen waardevolle spullen of persoonlijke eigendommen zichtbaar achter te laten in uw auto.

Sluitingsdag

De sluiting van het cursusjaar wordt op een zaterdagochtend gehouden in de Elimkerk te Capelle a/d IJssel-Middelwatering (Merellaan 346), namelijk op D.V. 9 juni 2018.

De bijeenkomst begint om 10.00 uur. Een docent of bestuurslid van de CGO houdt een kort referaat. Daarna worden de diploma's en getuigschriften uitgereikt.

We verwachten de cursisten van alle locaties. Belangstellenden zijn hartelijk welkom. Dat geldt in het bijzonder voor gezinsleden van de gediplomeerden.

Adressenlijst docenten A-, B- en C-cursussen

Naam en adres:	Telefoon / E-mail:	Cursusplaats:	Code:	Vak:
* Dr. C.R. van den Berg Burg. Doornplein 6a 3331 BC Zwijndrecht	078 – 612 97 89 bergcr26@xs4all.nl	Gouda	Be	Kg
* Dhr. J.T. Bos Karperveen 401a 3205 HD Spijkenisse	0181 – 62 34 64 jtbos@solcon.nl	Dordrecht	Bo	KO/AP
* Ds. H. Brons Aletta Jacobskade 108 3137 TC Vlaardingen	010 – 340 02 52 h.brons@filtnet.nl	Dordrecht (C)	Br	Ref.
* Drs. C.J.J. Clements Abel Tasmanlaan 32 2803 GL Gouda	0182 – 53 15 22 cjj@solcon.nl	Gouda	Cl	Kg
* H. van Dam, ma Damreesche Spoor 7 3832 KS Leusden	033 – 200 01 51 hvandam@kliksafe.nl	Amersfoort	Da	Bk
* Drs. G. van Ginkel Krollerweg 9 3774 RG Kootwijkerbroek	0342 – 42 11 97 gvginkel@kliksafe.nl	Amersfoort	Gi	B/S
* Dhr. J.W. van der Graaf Hortensiastraat 34 4431 EA 's-Gravenpolder	0113 – 31 31 31 j.w.vandegraaf@kliksafe.nl	Goes	Gf	Bk
* B.S. van Groningen Van Assendelftgaarde 37 3341 SC H.I. Ambacht	078 – 681 56 55 bsgroningen@kliksafe.nl	Dordrecht (A-B-C)	Gr	Bk
* J. van Gurp Molenmeesterslag 103 2805 GZ Gouda	0182 – 57 91 33 j.vangurp@kliksafe.nl	Gouda Gouda	Gu	Dg KO/AP
* J. Haazebroek Lijsterbeslaan 51 7461 VK Rijssen	0548 – 51 36 55 j.haazebroek-thiebou@ kliksafe.nl	Rijssen (A-C)	Hk	Eth
* Ds. C. Harinck Bergstraat 25 4421 EP Kapelle	0113 – 30 12 85 charinck@filtnet.nl	Goes (C)	H	Ref.
* Ds. B. van der Heiden Kraanbaan 296 2951 JG Alblisserdam	078 – 693 08 36 bvdheiden@kliksafe.nl	Goes (C) Dordrecht (C)	He	Ref.
* P. van den Herik Prunusstraat 16 4043 NV Opheusden	0488 - 44 27 49 pvandenherik@kliksafe.nl	Zwolle	vdH	Eth
* Drs. P.A.J. Jacobse Ambachtsstraat 18 4431 BE 's-Gravenpolder	0113 – 75 10 99 jnjacobse@kliksafe.nl	Goes	Ja	KO/AP

* A. Karens Weth. Rebellaan 52 3771 KA Barneveld	0342 – 41 68 96 akarens@kliksafe.nl	Gouda	Ka	KO/AP
* H.R. Keurhorst Scheepjeshof 111 3901 CR Veenendaal	06 – 36 42 66 63 hrkeurhorst@outlook.com	Amersfoort	Ke	KO/AP
* Dhr. A. van Kranenburg Terp 25 82266 JA Kampen	038 – 331 33 08 aad198@solcon.nl	Zwolle	Kra	KO/AP
* W.B. Kranendonk Het Masker 134 3823 GW Amersfoort	06 – 16 72 29 39 wkranendonk@debanier.nl	Amersfoort	Kr	Kg
* H.M. Lobbezoo Hoogstraat 2 4251 CL Werkendam	0183 – 50 29 45 hmlobbezoo@kliksafe.nl	Gouda Dordrecht	Lo	B/S B/S
* C.J. Meeuse, ma Ooststraat 5 4363 AM Aagtekerke	0118 – 56 24 57 keesjanmeeuse@kliksafe.nl	Goes	Me	Kg
* Ds. C.J. Meeuse Ridderhof 16 4461 TZ Goes	0113 – 21 50 56 cjmeeuse@kliksafe.nl	Goes (A-B) Goes (C)	Ms	Dg Ref.
* Drs. J. van Mourik Odinstraat 35 4421 LH Kapelle	0113 – 34 44 07 jvm@cgo.nu	Goes (A-B) Goes (C) Dordrecht (C) Gouda	M	Eth Bk/Ref. Ref. Bk
* T.P.A. Mulder Lus 41 8281 NT Genemuiden	038 – 385 90 66 mul@jfsg.nl	Rijssen (A) Rijssen (C) Zwolle	Mu	Kg Ref.
* Drs. B. van Ojen K.J.C. Beckmanlaan 19 3705 VC Zeist	030 – 695 02 55 b.vanojen@filternet.nl	Amersfoort Gouda	O	Eth Eth
* Drs. J. Pas Thorbeckehoeve 12 2743 JS Waddinxveen	0182 – 63 15 25 j.pas@kliksafe.nl	Dordrecht (C)	Pa	Ref.
* A. de Pater Oostweg 31 4413 BR Krabbendijke	0113 – 74 50 30 adepater@kliksafe.nl	Goes	P	B/S
* H.K. van Reenen Watersnip 29 7462 ZS Rijssen	0548 – 78 85 47 hkvanreenen@kliksafe.nl	Rijssen	Rn	KO/AP
* Ds. J. van Rijswijk Vogelenzang 19 4261 ZC Wijk en Aalburg	0416 – 69 26 85 jvanrijswijk@kliksafe.nl	Dordrecht	vR	Dg

* G. Roos Populierenstraat 20 8266 BK Kampen	038 – 333 57 31 groos@solcon.nl	Rijssen Zwolle	R R	B/S B/S
* Ds. J. Schipper Markiezenhof 1 4141 JN Leerdam	0345 – 74 54 26 jschipper@kliksafe.nl	Gouda	Sr	Dg
* Ds. A. Schot Aarweg 2 8071 WX Nunspeet	0341 – 25 43 06 a.schot@kliksafe.nl	Zwolle Rijssen (A) Rijssen (C)	Sc Sc Sc	Dg Dg Ref.
* Ds. A. Schreuder Keizersmantel 57 7361 ZM Beekbergen	055 - 506 16 75 schreudervdm@kliksafe.nl	Rijssen (C)	S	Ref.
* Ds. W. Silfhout Ketensezoom 58 2902 LK Capelle a/d IJssel	010 - 450 63 42 w@silfhout.eu	Gouda	Si	Dg
* J.J. Stam Broederweg 21 8261 GS Kampen	038 – 333 75 15 stamjj@hotmail.com	Rijssen (A-C) Zwolle	St St	Bk Bk
* N. van Steensel Kinkelenburg 13 3328 AE Dordrecht	06 – 17 98 49 61 nvansteensel@cgo.nu	Dordrecht	Sl	Eth
* Ds. W. Visscher Diamantweg 3 3817 GG Amersfoort	033 – 463 25 23 wvisscher@kliksafe.nl	Amersfoort	V	Dg
* Ds. R.A.M. Visser Anna Paulownalaan 3 7316 CS Apeldoorn	055 - 522 03 82 robvisser@solcon.nl	Rijssen (A) Rijssen (C) Zwolle	Vi Vi Vi	BO Ref./BO BO
* Ds. D. de Wit Oostsingel 16 4454 BA Borssele	0113 – 20 20 71 pastorie@dsddewit.nl	Goes (C)	Wi	Ref.
* Drs. A. van der Wulp Laurierstraat 88 3319 HN Dordrecht	078 - 618 14 30 AvanderWulp@wartburg.nl	Dordrecht	W	Kg
* Ds. H.A. van Zetten Dorpsstraat 27 2731 AL Benthuisen	079 – 343 13 38 vanzetten@kliksafe.nl	Dordrecht (C)	Z	Ref.
* Ds. W.A. Zondag Oudelandseweg 51 3443 AC Woerden	0348 – 41 51 64 wazondag@gergemwoerden.nl	Dordrecht (C)	Zo	Ref.

Algemene studieaanwijzingen

De cursus vraagt behoorlijk wat studietijd. Een cursist moet rekening houden met minimaal één studieavond per week.

Vraag de eerste lessen vooral veel aan de docenten: hoe zij de tentamens inrichten en hoe u het beste de stof kunt bestuderen. De contactdocent (of iemand die door hem wordt aangewezen) zal in één van de eerste lessen voldoende aandacht schenken aan de vraag: hoe studeer ik het best?

Het is belangrijk dat zoveel mogelijk alle lessen worden gevolgd. Bent u een keer verhinderd, vraag dan aan de groepsleider wie de aantekeningen heeft gemaakt en voor u kopieert. Sommige zaken zijn niet altijd terug te vinden in de boeken. Houd contact met de groepsleider als er vragen of onduidelijkheden zijn. Hoewel ieder vak zijn specifieke manier van behandelen heeft, zijn er toch studievastigheden, die bij elk vak zijn toe te passen.

De volgende tips kunnen u daarbij van dienst zijn:

- lees een opgegeven gedeelte eerst globaal door;
- onderstreep, arceer of maak aantekeningen van de belangrijkste zaken;
- neem moeilijke passages nog eens extra door;
- vraag de volgende les aan de docent de niet begrepen zaken;
- probeer niet alles uit uw hoofd te leren, maar tracht hoofd- en bijzaken te ontdekken;
- neem direct na de cursusmorgen of -avond even voor uzelf de behandelde stof door; dat werpt zeker zijn vruchten af;
- maak zelf vragen over de te bestuderen stof (als die er niet zijn);
- studeer regelmatig en voorkom haastwerk;
- probeer alvast kennis te nemen van de hoofdstukken, die opgegeven zijn voor het tentamen; dit gebeurt meestal vroegtijdig;
- studeer niet te lang aan een stuk; het is bewezen dat een kortere periode studeren op verschillende tijdstippen beter werkt (bijvoorbeeld: beter 3 keer een half uur dan 1 keer anderhalf uur);
- maak een uittreksel of samenvatting van een grote hoeveelheid stof;
- neem contact op met de betreffende docent of de contactdocent ter plaatse als er problemen zijn, die het maken van een tentamen verhinderen.

Normen voor het verkrijgen van een getuigschrift

De A- en de B-cursus tellen elk twee studiejaar. De cursisten ontvangen jaarlijks een cijferlijst. De cijfers (in decimalen) worden berekend op grond van de tentamens die voor elk vak in de loop van het cursusjaar worden afgenomen. Als u tentamens niet heeft gemaakt of ingehaald op de vastgestelde inhaaldata, wordt op uw cijferlijst bij het betreffende vak een '0' vermeld.

Herkansing

Een hertentamen is alleen mogelijk als het cijfer lager is dan een 5,5. Indien de cursist door ziekte of andere omstandigheden niet voldoende heeft kunnen presteren dan is alleen herkansing op de geëigende data mogelijk. Deze regel is uitgangspunt behoudens bijzondere omstandigheden ter beoordeling van de docent

Aan het eind van het tweede jaar krijgt elk vak een afgerond eindcijfer. Dit cijfer is het gemiddelde van de behaalde resultaten van het eerste en het tweede jaar, waarbij 0,5 en hoger naar boven wordt afgerond en lager dan 0,5 naar beneden. Het getuigschrift wordt uitgereikt als men voor de zes vakken samen minimaal 36 punten heeft behaald, met dien verstande dat maximaal twee vijven zijn toegestaan.

Het vak Dogmatiek

Algemeen

Het vak dogmatiek neemt op de CGO een belangrijke plaats in. Dat is ook niet verwonderlijk. Het gaat immers om de bestudering van de leer overeenkomstig Schrift en Belijdenis. In deze tijd wordt de waarde en betekenis van de dogmatiek door velen niet hoog aangeslagen. Dat is te betreuren. Dogmatiek of geloofsleer is onmisbaar nodig voor het bijbels functioneren van de leer en het leven der kerk.

Ook in de 21^e eeuw staat de leer der Schrift onder druk. Bestudering ervan blijft daarom van grote waarde. Ze is nuttig en nodig. Ds. G.H. Kersten schrijft in het voorwoord van zijn 'Gereformeerde Dogmatiek': 'Ik heb gepoogd op eenvoudige wijze de voornaamste hoofdstukken der Gereformeerde leer samen te stellen, in de hoop dat deze korte uiteenzetting aanleiding moge geven tot *voortdurend* onderzoek, opdat zij weerstaan worden, die nieuwe, van de oude leer afwijkende gevoelens willen invoeren.' Dit doel staat ook de CGO voor ogen.

Opzet

Het rooster geeft aan dat in elke jaargroep twee blokken Dogmatiek wordt gegeven van telkens vier lessen. Tijdens deze lessen wordt de 'Gereformeerde Dogmatiek' van ds. G.H. Kersten behandeld. In de A-cursus zal dat met name deel 1 zijn en in de B-cursus krijgt dit een vervolg.

Aan de hand van de onderwerpen die behandeld worden, zullen ook dogmatische zaken besproken en uitgediept worden die vandaag de dag aan de orde zijn.

Na elk blok van vier lessen worden tentamens over de behandelde stof afgenomen.

Regelmatige bestudering van de besproken stof is derhalve zeer aan te bevelen.

Niveau en omvang

Soms vragen cursisten of een bepaalde vooropleiding gewenst is. Het antwoord is dat een bepaalde vooropleiding niet vereist is! Veel cursisten hebben tijdens de belijdeniscatechisatie reeds kennis gemaakt met het boekje 'Korte Lessen over Kort Begrip' of een vergelijkbare uitgave. De dogmatieklessen in A1 gaan op dit kennisniveau verder. Belangrijk is dat de aangeboden lesstof regelmatig bestudeerd wordt!

De cursisten van A1 kunnen wachten met de aanschaf van de Gereformeerde Dogmatiek. Op verschillende locaties wordt een samenvatting gebruikt. De docent geeft aan wanneer deel 1 van de Gereformeerde Dogmatiek gebruikt gaat worden.

De docenten dogmatiek zien ernaar uit dat lesstof mag dienen tot toerusting en bovenal tot verheerlijking van Gods Naam en tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk!

Het vak Bijbelkunde

Algemeen

We mogen Bijbelkunde wel één van de kernvakken van de cursus noemen, want in alle lessen staat de Bijbel centraal. Het doel van onze cursus is toch een beter verstaan van de boodschap van de Schrift voor onszelf en om de verworven kennis aan anderen door te mogen geven. Het gaat dus om kennis te verschaffen m.b.t. de achtergronden, het ontstaan en de inhoud van het Oude en Nieuwe Testament. Altijd zal de betrouwbaarheid en relevantie van de Schrift uitgangspunt dienen te zijn, om zo ook een positie in te nemen tegenover andere benaderingen van de Bijbel.

Opzet

Globaal kunnen we zeggen, dat in A1 en A2 het Oude Testament behandeld wordt en in de B1- en B2-groepen het Nieuwe Testament. Daarbij zou je nog een verdeling in drieën kunnen maken m.b.t. tot de bestudering van een en ander:

A. Algemene Bijbelkennis

We gaan ervan uit dat de meesten wel het een en ander van Gods Woord weten. De feitenkennis valt echter over het algemeen nogal eens tegen. We proberen de verworven kennis op te frissen en uit te bouwen, vooral gebeurtenissen en personen **in hun verband** te plaatsen.

B. Uitgebreidere kennis (wat meer details) van bepaalde hoofdstukken of thema's

De gekozen hoofdstukken worden tekst voor tekst en woord voor woord doorgenomen. De bedoeling is dat er lijnen worden getrokken naar het persoonlijke leven en de huidige levensomstandigheden. Met elkaar proberen we op indringende wijze van gedachten te wisselen.

C. Kernbegrippen uit de Heilige Schrift, soms naar aanleiding van een besproken hoofdstuk,

bijvoorbeeld: wederkomst, bekering, zonde, gerechtigheid, eeuwig, schuld, straf e.d. Feitenkennis is wel onontbeerlijk, maar niet een doel op zichzelf. Het graven in de goudmijn van Gods Woord kan onder inwachting van Gods Geest en zegen een oneindige vrucht afwerpen.

Verplichte literatuur

A-cursus: In ontmoeting met het Oude Testament *B.T. Arnold en B.E. Beyer*

B-cursus: In ontmoeting met het Nieuwe Testament *W.A. Elwell en R.W. Yarbrough*

Leerstof

De stof voor A1 bevat globaal: de naam van de Bijbel, de omvang, de rangschikking van de Bijbelboeken, het gezag en de inspiratie van de Schrift, vertalingen, het verstaan van het Oude Testament, geschiedenissen en wetten van het Oude Testament.

Dit alles wordt behandeld in de les, maar verschillende hoofdstukken uit 'In Ontmoeting met het Oude Testament' worden van vragen voorzien als zelfstudie thuis.

In A2 borduren we verder op wat in A1 is gedaan; we gaan nader in op de liederen in het

Oude Testament en de wijsheid, alsook op de profeten. Het gedeelte van het dictaat Schriftgegevens sluit hierop aan: Job tot en met Maleachi. Voor A1 wordt door de docent Bijbelkunde een blad met vragen gemaakt om zodoende de parate Bijbelkennis te verhogen. De lessen zijn een combinatie van luisteren, doen en spreken. Waar de mogelijkheid zich voordoet, zullen we een bescheiden begin maken met een stukje exegetische (uitleg) van de Schrift.

In de beide B-groepen staat het Nieuwe Testament met zijn ontstaansgeschiedenis centraal. Ook de verschillende theorieën m.b.t. het synoptische vraagstuk komen uitgebreid aan de orde. Jaarlijks wordt door de docent (in overleg met de cursisten) een keuze gemaakt welke Bijbelboeken extra aandacht krijgen.

Meestal staan in de **B1-groep** de evangeliën (Mattheüs, Markus, Lukas en Johannes) en Handelingen centraal. In **B2** vragen we meer aandacht voor de brieven en Openbaring. Ook hier trachten we de opgedane ervaring met exegetische uit te breiden.

Het vak Kerkgeschiedenis

Algemeen

In de **A-cursus** wordt geprobeerd in twee jaren een overzicht te geven van de geschiedenis van het christendom vanaf de Pinksterdag tot in onze tijd. Twintig eeuwen kerkgeschiedenis in ongeveer 15 lessen: dat betekent natuurlijk dat het om een globale kennismaking zal moeten gaan. We schenken aandacht aan de belangrijkste gebeurtenissen en ontwikkelingen en vooral aan de meest vooraanstaande personen uit de loop der eeuwen.

In het eerste jaar bespreken we onderwerpen als: de eerste verbreiding van het christendom, de vervolgingen onder de Romeinse keizers, het ontstaan van de algemene belijdenisgeschriften, de kerkvaders, de middeleeuwse kloosters, de voorlopers van de kerkhervorming.

In het tweede jaar beginnen we met de Reformatie, waarna vanzelf de Nederlandse kerkgeschiedenis dichterbij komt, zoals de Nadere Reformatie, de Afscheiding en de Doleantie. Aan de hand van Karl Barth zal tenslotte iets over de recente kerkgeschiedenis aan de orde komen.

In de **B-cursus** staan verdiepingsthema's op het programma. Aan de orde komen ook de thema's uit de recente kerkgeschiedenis die in de A-cursus niet behandeld zijn.

Opzet

Het uitgangspunt voor de A-cursus is het boek van ds. Meeuse, *Van geslacht tot geslacht*. Hierin wordt de kerkgeschiedenis behandeld aan de hand van de belangrijkste figuren uit de verschillende tijdperken. Zij komen in de lessen aan bod, al zal de docent ook meer kunnen ingaan op de historische achtergrond van de hoofdpersonen.

Aan het begin van de cursus worden vragenlijsten uitgereikt, die bedoeld zijn als hulpmiddel bij het bestuderen van het boek. Ze dienen niet om het bestuderen van het boek overbodig te maken, terwijl op het tentamen niet exact dezelfde vragen behoeven te worden gesteld!

Bij alle studie is regelmaat erg belangrijk: laat niet alles op de week van het tentamen aankomen! Wat het bestuderen van geschiedenis betreft: het gaat niet alleen maar om namen en jaartallen, maar meer om oorzaken en gevolgen, ideeën en invloeden. Verder leent dit vak zich heel goed voor het 'er omheen lezen'.

Het vak Ethiek

Algemeen

Bij de A-cursus gaat het allereerst om inzicht in de wijze waarop het vak ethiek beoefend wordt. Daarvoor is kennis van de kernbegrippen en het kunnen hanteren van deze begrippen en hun onderlinge samenhang nodig. Het bovengenoemde boek van Douma dient hierbij als leidraad. In de lessen wordt deze stof besproken en van vele voorbeelden voorzien.

Bij de B-cursus gaat het vooral om kennis van en inzicht in de fundamentele normen zoals de Schrift deze geeft. Douma's bespreking van de Tien Geboden is daarbij onze handleiding. In dit boek en in de lessen wordt ook ingegaan op de grote ethische vragen van deze tijd.

Opzet

Tijdens de lessen van de **A-cursus** wordt met name aandacht gegeven aan inzicht in de beoefening van de ethiek. De docent zal zich daarbij richten op het toelichten van de hoofdzaken van het boek van Douma. Van belang is dat u van hieruit het boek gaat bestuderen. Zo voorkomt u dat u vastloopt op details. Het is raadzaam dat u aan de docent niet begrepen dingen voorlegt, zoals: vreemde woorden, vaktermen, moeilijke gedachteconstructies, enz..

Bij de lessen van de **B-cursus** gaat het om bespreking van de achtergrond en betekenis van de Tien Geboden. Douma gaat in zijn boek daarop vooral in. De geboden zullen ook worden toegespitst op de grote ethische problemen van onze huidige tijd. Met betrekking tot deze actuele ethische problematiek zal de docent wellicht schriftelijk nadere gegevens verstrekken. Het is de bedoeling dat Douma's 'Verantwoord handelen' voor de tentamens wordt gerepeteerd. Tijdens de lessen wordt aan dit boek verder geen aandacht meer geschonken.

Voorbeeld

Om u een indruk te geven hoe het bovenstaande in de praktijk functioneert, nemen we het eerste hoofdstuk uit 'Verantwoord handelen' ter hand.

Puntsgewijs volgen enkele aanwijzingen:

1. Dit hoofdstuk gaat in op de belangrijkste termen, de actualiteit en de inhoud van het vak. U merkt dat als u eerst eens de opschriften boven de paragrafen doorneemt.
2. De hoofdstukken 2 en 3 gaan inleidend en toelichtend op het spoor van hoofdstuk 1 verder. Pas hoofdstuk 4 en volgende stellen de problemen van het vak ethiek meer inhoudelijk aan de orde.
Zo heeft u inzicht in het verband waarbinnen hoofdstuk 1 past.
3. De eerste paragraaf van hoofdstuk 1 is getiteld: Iedereen heeft ermee te maken. Een schrijver hanteert niet voor niets een alinea-indeling. De eerste alinea wijst op de informatie die we dagelijks te verwerken krijgen. De volgende alinea's attenderen erop dat we deze informatie vaak beoordelen op goed of kwaad. Daarmee is het nut van het vak aangegeven.
4. De tweede paragraaf bespreekt de termen ethiek, moraal en zede. Belangrijk is het kunnen onderscheiden van genoemde begrippen. Daarom is nodig dat u ze kunt omschrijven in een goed begrepen vaste formulering. Voor zover Douma u deze niet geeft, reikt de docent ze aan. Niet nodig is het onthouden van de taalkundige afkomst van de woorden en hun voorkomen in het Nieuwe Testament.
5. De derde paragraaf gaat kort in op de actualiteit van de ethiek. Samengevat: nieuwe ethische bezinning is nodig vanwege de verschuiving in de moraal en de zich verwijdende grenzen van onze leefwereld. Deze paragraaf geeft zo een illustratie bij de bepaling van

de begrippen ethiek en moraal in de vorige paragraaf.

6. De vierde paragraaf gaat over de indeling van het vak ethiek. Nodig is dat u kort en in vaste formulering deze soorten ethiek kunt onderscheiden. Belangrijk en actueel is de laatste paragraaf over meta-ethiek. Tegenwoordig gaat het bij meta-ethiek vooral om het karakter van de ethische uitspraken. Instructief is hierbij het voorbeeld van de drie uitspraken over de maan. Douma maakt duidelijk dat met deze theoretische kwestie een principieel belang gemoeid is.

Tenslotte enkele studievragen bij hoofdstuk 1:

1. Maak duidelijk dat iedereen met ethiek te maken heeft.
2. Welk licht werpt de woordafkomst van ethiek op de betekenis van woorden als zede en gewoonte?
3. Hoe onderscheidt Douma ethiek en moraal?
4. Welk verschil is er tussen de begrippen zede en moraal?
5. Maak vanuit de Bijbel duidelijk dat er in de bijbeltijd een duidelijke opvatting over goed en kwaad was.
6. Verklaar waarom het ontbreken van eenheid in de moraal reden is voor de tegenwoordige belangstelling voor ethiek.
7. Noem nog een reden voor de huidige concentratie op ethische vragen.
8. Deel het vak ethiek in vier deelvakken in.
9. Wat wordt bedoeld met de term descriptieve ethiek?
10. Waarom is deze term minder juist?
11. Verklaar de termen normatieve ethiek en speciale ethiek en geef het onderling verband aan!
12. Waar gaat het om in de meta-ethiek?
13. Noem vier belangrijke vragen binnen de meta-ethiek.

Verplichte literatuur

A-cursus

Dr. J. Douma: Verantwoord handelen, Kampen 1997 10e of latere druk

B-cursus

Dr. J. Douma: De Tien Geboden, Kampen 1999, 2^e of latere druk

Het vak Bijbelse aardrijkskunde en oudheidkunde / Sekten en stromingen (B/S)

Algemeen

Vanaf het begin van de cursus is ook dit vak een onderdeel van het lesprogramma geweest.

Wat de naam betreft, valt het uiteen in:

- Bijbelse aardrijkskunde en oudheidkunde;
- Sekten en stromingen.

Het eerste onderdeel kan verklarend werken ten aanzien van geschiedenissen en personen uit de Bijbel. Het is niet de bedoeling door middel van oudheidkundige gegevens te bewijzen dat de Bijbel waar is. De Schrift bewijst zichzelf. En wie haar niet gelooft, zal het niet doen om een veelheid van oudheidkundige gegevens.

De Bijbel brengt ons in een ander werelddeel met een ander volk met een andere cultuur in een andere tijd dan de onze. Uiteraard zijn er grote verschillen met de 21e eeuwse Westerse wereld. Kennis van archeologische en aardrijkskundige achtergronden van de Bijbeltekst helpen ons bij het verstaan van de tekst.

Daarom zullen de lessen in dit vak gegeven worden in directe relatie met de betrokken Schriftgedeelten.

Voor de studie wordt bij Bijbelse Oudheidkunde en Aardrijkskunde gebruik gemaakt van het boek 'Oriëntatie in de Bijbelse Oudheidkunde' van drs. I.A. Kole, e.a. , zowel in de A- als in de B-groepen.

De stof van het genoemde boek wordt zoveel mogelijk evenredig verdeeld over de vier cursusjaren. De stof kan bestudeerd worden aan de hand van enige stencils met vragen, die door de docent worden verstrekt. De docent zal aangeven wat van belang is om goed te leren.

Sekten en stromingen

Het onderdeel 'sekten en stromingen' spreekt eigenlijk voor zichzelf. Gods Woord roept op tot beproeving van de geesten of ze uit God zijn. Om onze tegenstander te bestrijden is het voor alle dingen nodig deze te kennen, d.w.z. door te dringen in het wezenlijke van de stromingen. Vanzelfsprekend is het onmogelijk alle stromingen die zich aan ons presenteren, op de cursus te behandelen. We kiezen gedurende de cursusjaren de voornaamste uit. Te denken valt aan de belangrijkste sekten, wereldgodsdiensten en oosterse stromingen. Bijvoorbeeld: Mormonen en Evangelische Beweging, Islam en Hindoeïsme, New Age en Alternatieve Geneeswijzen. De docent streeft ook naar actualiteiten.

Aangezien niet elke stroming op de cursus behandeld kan worden vanwege tijdgebrek, is het van groot belang dat de cursisten beschikken over een goed handboek, waarin de belangrijkste godsdiensten en stromingen behandeld worden. Het behoort tot de mogelijkheden dat een docent een sekte of beweging zelfstandig laat bestuderen aan de hand van een opdracht, hetgeen resulteert in een klein werkstukje.

In de A-groepen gebruiken we het boek 'Kerken, sekten en wereldgodsdiensten' van drs. I.A. Kole en drs. H.G. Leertouwer. Dit boek geeft een heel goede dwarsdoorsnede van de kerken, sekten en stromingen, die zich heden ten dage aan ons presenteren.

De manier waarop de lessen van dit vak gegeven worden, is afhankelijk van de docent.

Meestal zal deze, bij de aanvang van een nieuw studiejaar, bekendmaken wat hij wil behandelen en de wijze waarop dit zal gebeuren.

De praktijk heeft geleerd, dat het belangrijk is, dat de cursisten op de les het behandelde van stap tot stap kunnen volgen en zo nodig vragen kunnen stellen. Op deze manier blijft de aandacht gespannen en kunnen grote onduidelijkheden vermeden worden. Zo kan bijvoorbeeld een docent een te behandelen hoofdstuk summier in een uittreksel aan de cursisten voor het begin van de les uitdelen. Op deze wijze wordt de cursist van stap tot stap door de stof heen geleid en is er een grote mate van betrokkenheid.

En dan de bestudering thuis... Dit kan op vele manieren gebeuren. Het allerbelangrijkste is dat de cursist, alvorens de stof zich eigen te maken, deze doorziet. Als de stof niet begrepen is, loopt het uit op klakkeloos van buiten leren, zonder dat er verbanden tussen de kennis aanwezig zijn.

Wat de bestudering van de leerstof betreft: de docent en de cursisten moeten duidelijke afspraken maken *wat* bestudeerd moet worden. Gedurende de lessen zelf blijkt waaraan de docent veel waarde hecht. De cursisten kunnen op de les merken wat beslist gekend moet worden en wat bijzaak is. De lessen dienen zoveel mogelijk bezocht te worden. Onnodig verzuim kan veroorzaken dat er onvoldoende inzicht ontstaat in de lesstof.

Een goede methode is dat de stof zeer aandachtig doorgelezen wordt en dat met behulp van aantekeningen een dwarsdoorsnede gemaakt wordt. Dit kan zelfs meerdere keren gebeuren waarbij de cursist zal merken dat het uittreksel 'groeit'. Daarna kan men het proberen, los van het boek en van het schema.

Als de docent zelf een overzicht op papier van een lesonderdeel heeft uitgereikt, kan dit uittreksel dienen als leidraad, als 'geraamte'. De cursist kan dit uittreksel vullen met noodzakelijke kennis uit het leerboek en uit de les.

Tenslotte, men moet niet te lang wachten met de verwerking en de bestudering van het besprokene. Als men daar te lang mee wacht, zakt veel kennis weg. Beter is het kort na de les het besprokene op papier, zoals eerder genoemd, verder uit te werken. Daarna is het goed dit overzicht gedurende een flink aantal herhalingen kort doornemen. Op deze wijze 'groeit' de stof en wordt ze het eigendom van de cursist.

Het vak Kerkelijke Oriëntatie / Apologetiek (KO/AP)

Het vak Kerkelijke Oriëntatie / Apologetiek valt in twee delen uiteen:

in de A-cursus wordt het vak Kerkelijke Oriëntatie verzorgd; in de B-cursus wordt Apologetiek gegeven.

A-cursus

We beginnen in het eerste jaar van de A-opleiding met kerkelijke oriëntatie: wat komt er zoal kijken in de kerkelijke gemeente?

De DKO komt aan de orde. Immers: 'De gereformeerde vaders van de Dordtse Synode hebben in hun kerkorde de regels voor de goede orde in de kerk zó vastgelegd als zij dit hebben gedaan, omdat zij overtuigd waren dat deze zó het meest overeenkomstig de Heilige Schrift zijn en ook het meest dienstbaar zijn voor de opbouw van de Christelijke gemeente' (Ds. K. de Gier). We gebruiken hierbij de uitgave '*De Dordtse Kerkorde*', uitgegeven door het deputaatschap Kerkrecht. Verder zal ingegaan worden op gemeente en kerkverband, ambtelijke leiding, pastoraat en diaconaat.

In het tweede jaar van de A-cursus volgen kerkelijke oriëntaties rond Woordverkondiging, belijdenis, kerk-zijn in een geseclariseerd land, evangelisatie, zending en evangelieverkondiging onder het Joodse volk.

B-cursus (combinatie B1 en B2)

In B1 en B2 komt Apologetiek aan de orde. Het Griekse woord 'Apologetiek' betekent letterlijk: verantwoording of rekenschap afleggen. Op het eerste gezicht ligt dat heel dicht bij evangelisatie. Toch is er verschil. Evangelisatie is het doorgeven van het evangelie aan anderen. Apologetiek maakt aan buitenstaanders 'het waarom' van de christelijke levensovertuiging duidelijk; toont de fundamenten waar de levensovertuiging op rust; legt uit waarom christenen het bestaan van God aanvaarden; legt uit waarom christenen andere religies afwijzen; legt uit waarom christenen geloven dat de Bijbel Gods Woord is. Met andere woorden: apologetiek poogt de motieven uit te leggen.

Apologetiek komt van het Griekse woord apologia. Dat betekent verdediging, ook wel verantwoording. In een apologie zit altijd iets van een antwoord dat aan beschuldigers wordt gegeven, ter rechtvaardiging van de zaak die in het geding is.

Petrus gebruikt het woord in zijn eerste brief (3:15). Daar spreekt hij over 'de hoop die in u is'. Van die hoop moet verantwoording worden afgelegd tegenover hen die om rekenschap daarvan vragen. Petrus bedoelt dat we vrijmoedig moeten spreken over wat ons beweegt; over de christelijke hoop en het geloof.

Thema's die onder meer aan de orde komen:

- bereid tot verantwoording;
- ieder zijn overtuiging / relativisme;
- het lijden in deze wereld;
- zijn alle godsdiensten gelijk?
- bewijs het maar eens...;
- de betrouwbaarheid van Jezus Christus.

Werkvormen

Hoewel de meeste lessen 'hoor'-lessen zijn, wordt ook wel van andere werkvormen gebruik gemaakt. Te denken valt aan de discussievorm, het maken van (thuis)opdrachten en het

houden van een presentatie.

Literatuur

Er wordt ieder leerjaar gewerkt met 'readers' die door de docenten zijn samengesteld. De leerstof in de readers is tevens, samen met de aantekeningen, de toetsstof. In de reader wordt achtergrondliteratuur vermeld.

Ter informatie: welke cursussen biedt de CGO eigenlijk allemaal aan?

C-cursus

Degenen die de A- en B-cursus hebben gevolgd, kunnen zich inschrijven voor een verdiepingscursus, de zogenaamde C-cursus.

Deze cursus is echter ook heel geschikt voor mensen die te weinig tijd hebben om de A- (en B-) cursus te gaan volgen, maar wel graag zonder verplichtingen een korte, zeer leerzame cursus willen volgen. De lessen sluiten namelijk niet aan op de A-B-cursus, maar zijn op zichzelf staande lesochtenden.

De cursus wordt aangeboden op wisselende locaties. In 2017-2018 zal de cursus gegeven worden in Dordrecht, Goes en Rijssen. Omdat 2017 in het teken van 500 jaar Reformatie staat, wordt dit cursusjaar speciaal aandacht besteed aan de Reformatie. Daarnaast wordt een aantal lessen Bijbelkunde gegeven.

Het lesgeld voor de C-cursus in Goes en Dordrecht (9 zaterdagochtenden) bedraagt € 175,-.

Het lesgeld voor de C-cursus in Rijssen (7 zaterdagochtenden) bedraagt € 135,-.

Meer informatie over data en docenten kunt u vinden op de website.

P-cursussen

Deze cursussen zijn gericht op huwelijk en gezin, om ouders te helpen bij de bijbelse opvoeding van hun kinderen. De CGO biedt twee soorten cursussen aan:

Er is een opvoedingscursus voor jonge ouders, waar tijdens een aantal avonden de volgende onderwerpen aan de orde komen:

- communicatie in huwelijk en gezin
- grenzen stellen
- in gesprek over seksualiteit
- sturen op gedrag/ conflicten
- kinderen met mobieltje en internet
- huisgodsdienst met kinderen

Er is ook een cursus die gericht is op ouders met kinderen in de puberteit.

Tijdens deze cursus worden de volgende onderwerpen aan de orde gesteld:

- wat gebeurt er in de puberteit?
- van kapitein naar coach
- ouderschap is teamwork
- veranderde tijden / leefwereld jongeren
- godsdienst thuis

Deze cursus wordt in samenwerking met de Vluchtheuvel gegeven.

Beide cursussen worden georganiseerd in samenwerking met de kerkenraad van de gemeente. Informeer bij uw kerkenraad of (een van) deze cursus(sen) ook in uw gemeente wordt (worden) aangeboden.

I-cursus

In 2017-2018 wordt de zgn. 'I-cursus' (Institutiocursus) niet aangeboden. Het is de bedoeling dat deze cursus in D.V. 2018-2019 weer wordt georganiseerd.

O-cursus

In 2017-2018 wordt de zgn. 'O-cursus' (de Onderwijskursus, bedoeld voor leerkrachten) niet aangeboden. Het is de bedoeling om deze cursus in de toekomst weer te organiseren.

Leergang Vervolgde Kerk

- Deze leergang wordt georganiseerd in de cursusplaats Goes, in samenwerking met het Deputaatschap Bijzondere Noden.
- Tijdens zes avonden worden lesgegeven over de kerk in lijden en vervolging.
- Deskundige docenten geven les over onderwerpen, zoals: de vroege kerk en de Reformatie; vervolging in China, Noord Korea en het Midden Oosten; Hindoeïsme en Islam; de roeping voor de kerk vandaag, e.a.
- Start: 14 september 2017. Kosten: € 95,-

Leergang Reformatie

Op 14 september start in Veenendaal de leergang 'De actualiteit van de Reformatie'.

- Op vijf avonden wordt stilgestaan bij thema's uit de Reformatie en de betekenis voor vandaag.
- De lessen worden gegeven door ds. G. Clements, drs. J. Pas, ds. H.A. van Zetten, ds. W. Visscher en ds. W.A. Zondag.
- Kosten: € 90,-

Leergang Evangelisatie

Deze cursus wordt in samenwerking met het Deputaatschap Evangelisatie in het Driestar College in Gouda aangeboden.

- Tijdens 14 lessen (zeven donderdagavonden) zullen deputaten en evangelisten lesgeven over Evangelisatie in bijbels-gereformeerd perspectief. Wat betekent evangeliseren in onze tijd? Hoe leggen we contacten? Hoe ga ik in gesprek met onkerkelijke mensen en moslims?
- De cursus start op donderdag 14 september. Cursusgeld: € 105,-

Leergangen Israël

In samenwerking met het Deputaatschap voor Israël worden er opnieuw twee Israël cursussen aangeboden, namelijk in Middelharnis en in Rijssen.

- In Middelharnis wordt tijdens 8 donderdagavonden op boeiende wijze door Israëldeskundigen lesgegeven over o.a. Judaïsme, de Oudtestamentische profetieën, Messiasverwachting, Joodse gebruiken en feesten en andere onderwerpen. Start: 21 september. Kosten: € 125,-
- Er wordt tevens een waardevolle **verdiepings**cursus van vijf avonden gehouden in de Tabernakelkerk in Rijssen. Start: 28 september. Kosten: € 95,-